

Rondom Mariakapel van de Heilige Eik

Wandelzoekpagina

Lengte

14 km

Start- en eindpunt

gasterij de Merode
Spoordonkseweg 89
5688 KC Oirschot

Openbaar vervoer

 Buslijn 141 Bravo-Arriva,
Tilburg - Best Station.
Bushalte Spoordonkseweg,
5688 KN Spoordonk-
Oirschot.

 Buurtbus lijn 299 Bravo-
Arriva, Oirschot - Sint
Michielsgestel. Bushalte
Spoordonkseweg, 5688 KC
Spoordonk-Oirschot

Parkeren

 Gasterij De Merode,
Spoordonkseweg 89, 5688
KC Oirschot

Horeca

 gasterij de Merode
Spoordonkseweg 89
5688 KC Oirschot

 café De Nachtegaal
Oirschot
Proosbroekweg 6-A
5688 JH Oirschot

 Op enkele punten onderweg
zijn banken en
picknickplaatsen ingericht

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

05-04-2024

Hart van Brabant

In de Brabantse Kempen tussen Spoordonk en het zuidelijk gelegen Wilhelminakanaal meandert het riviertje de Beerze door een verrassend wandelgebied. De A58 doorsnijdt dit gebied, waardoor de route vanuit Spoordonk door het coulisselandschap verloopt ten oosten van het drassige moerasgebied van de Beerze. Eenmaal de A58 overgestoken wandelen we door een bosrijke omgeving langs de Beerze naar de Mariakapel van de Heilige Eik, een bedevaartsoord ten westen van Oirschot in Landgoed Baest. De route verloopt met bruggetjes over de kronkelende zijtakken van de Beerze langs dit heiligdom in de richting van Oirschot door het Groene Woud. Rond de visvijvers 't Lisje en D'n Overloop keren we terug naar Mariakapel van de Heilige Eik. We volgen nu de Beerze stroomopwaarts naar het Wilhelminakanaal, waar we na de oversteek van deze beek op de andere oever stroomafwaarts onze route vervolgen. We laten Landgoed Baest achter ons en steken de A58 over door het buurtschap Kattenberg richting Spoordonk. Via een extra lus door het moerasbos van de Beerze keren we terug naar Spoordonk en bereiken we het eindpunt van deze afwisselende rondwandeling.

Routebeschrijving verloopt via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant: Gasterij De Merode 36 - (35) - 34 - 32 - 33 34 - 12 - 12 - 35 - 18 - 6 - 7 - 52 - 53 - 27 - 28 Gasterij De Merode

Routebeschrijving

1 Startpunt voor de rondwandeling is Gasterij De Merode aan de Spoorдонkseweg 89 in Spoorдонк (1), waar we vanaf de parkeerplaats de Merodelaan volgen. Aangekomen op de T- splitsing wandelen we linksaf het Beerseveld in langs de speelweide. Door het open landschap bereiken we over het Beerseveld in de bocht de drukke A58. Even verderop in de scherpe bocht naar links staan we aan het talud van de weg over de A58. Via een steil paadje klimmen we naar rechts het talud op. We vervolgen onze route naar rechts over het viaduct van de A58. Na enkele tientallen meters wijst de groengele route markering ons naar rechts. We dalen het talud af en volgen het voetpaadje tot we bij de markering van het routenetwerk en de Camino komen aan de smalle asfaltweg (Hakkelaren). We steken recht over en bereiken langs de bosrand KNP36 op het asfaltweggetje (Hakkelaren). We wandelen rechtsaf in de richting van KNP35 en negeren alle kruisingen. Het asfalt gaat over in een onverhard pad, dat ons naar het beekdal van de Beerze (2) leidt. Aangekomen aan de Beerze volgen we bij het hek met draaiportje (naar een uitkijkpunt over de Beerze) het grasbaantje stroomopwaarts richting KNP35. (KNP35 ligt bij het hangbruggetje aan de overkant van de Beerze!)

2 Aangekomen bij het hangbruggetje over de Beerze volgen we nog steeds op de oostelijke oever dit laagland riviertje, dat hier in Landgoed Baest en de omgeving van Mariakapel van de Heilige Eik weer is terug gebracht in zijn natuurlijke en oorspronkelijke kronkelende waterloop. We blijven het pad volgen en worden langs een zijtak van de Beerze afgeleid door het bosgebied. Tussen de bomen door en over enkele bruggetjes komen we aan een Antoniuskapelletje. 'St. Antoniusbrood voor de armen', leest je achter het offerblok. De route gaat langs een kunstmatige rots met een Piëta (1911) van de beeldhouwer Jan Custers (1876-1942) en geïnspireerd op die van Michel Angelo in de St. Pieter te Rome. Dan komen we aan de Kapel van Onze Lieve Vrouw van de Heilige Eik (3). Achter de Mariakapel langs komen we aan KNP 34 op de

Hakkelaren, die we recht oversteken en dan het pad langs de parkeerplaats volgen door het gebied dat als Het Groenewoud op de topokaart vermeld staat. We volgen het bomenlaantje, steken het asfalt van Groenewoud over en wandelen rechtuit tot we op de Proosbroekweg uitkomen. De groengele routemarkering wijst ons de route rechtsaf over de Proosbroekweg. We negeren de Reijzings aan de linkerzijde en komen verderop aan Café De Nagtegaal.

3 Bij Café De Nagtegaal wandelen we linksaf en volgen de route tegen de klok in rond visvijver 't Lisje (4) van HSV De Oirschotse Sportvissers. We komen op dit rondje voorbij KNP32 langs een van de schuilhutten aan het viswater en na de bocht wandelen we linksaf langs buffervijver D'n Overloop tot we bij KNP33 op de kruising van de Proosbroekweg staan. Linksaf wandelen we over Groenewoud tot in de bocht naar de ophaalbrug over het Wilhelminakanaal. Hier nemen we naar rechts het pad dat ons langs de sloot opnieuw naar de Proosbroekweg leidt. Linksaf komen we opnieuw aan KNP34. Linksaf richting KNP12 wandelend staan we direct weer bij de Mariakapel van de Heilige Eik. Linksaf gaat de route over het bruggetje langs de Beerze stroomopwaarts naar het Wilhelminakanaal. Hier gaat bij KNP12 de waterloop met een duiker onder het kanaal door naar het zuidelijk deel van Landgoed Baest.

4 Linksaf op de kanaaloever bereiken we na de duiker opnieuw KNP12. Rechtsaf volgen we na de afsluitboom het bospad langs de Beerze stroomafwaarts. We negeren het bruggetje over de Beerze en zien dat de Beerze even verderop breed door het beekdal stroomt. Voorbij de volgende oversteekmogelijkheid bereiken we KNP35 bij het hangbruggetje, dat we eerder gepasseerd zijn op de andere oever van de Beerze. Bij het en KNP35 gaat de route door het drassige weiland in de richting van KNP18. Na de oversteek van een klein slootje komen we in het bosgebied aan KNP18. We slaan rechtsaf het brede bospad in, dat bij het verlaten van het bos overgaat in verharding. Hier

zien we aan de wegrand een 'Scheipoal' (5), een grenspaal, die de historische grens Oirschot na de splitsing Oirschot-Best 1819 aangeeft.

5 Bij deze 'Scheipoal' gaat het onverharde pad over in het asfalt van de Kattenberg. We wandelen door het buurtschap Kattenberg en steken via het viaduct de A58 over. Langs KNP7 bereiken we de Spoordonkseweg en slaan rechtsaf. Als we het stroompje van de Kattenbergse Loop zijn overgestoken komen we aan KNP52. We wandelen hier rechtsaf het bomenlaantje in, dat ons door het moerasbos in het beekdal van de Beerze naar de A58 zal leiden. Na de passage van enkele hekken slaan we voor de A58 af naar links en bereiken KNP53 bij het bruggetje over de Beerze, die hier met een duiker onder de A58 stroomt. Op het laatste traject na het bruggetje verloopt het

grasbaantje op een dijkje in de richting van KNP27. We passeren de brug over de Beerze naar de rentmeesterswoning van voormalig Kasteel Huis Ten Bergh (6). Vanaf dit bruggetje is het nog enkele tientallen meters naar KNP27 aan de Lt. Col Mackenzie brug (7) over de Beerze op de doorgaande Spoordonkseweg. Aan de overzijde van de weg zien we de aan de Beerze gelegen Spoordonkse Watermolen (8). Vanaf KNP27 houden we de richting naar KNP28 aan over de Spoordonkseweg. Bij KNP 28 komen we langs de parkeerplaats bij de voormalige Sint Bernadettekerk (9), die in 2019 aan de eredienst is onttrokken en waarin nu het Dorpshuis 't Hart van Spoordonk en sportzaal zijn ondergebracht. We volgen nog even de Spoordonkseweg en bereiken dan het eindpunt van deze verrassende rondwandeling: Gasterij De Merode

Omgevingsinformatie

1 - Spoordonk

Dit kerkdorp in de Gemeente Oirschot is gelegen tussen Oirschot en Moergestel. De naam Spoordonk is waarschijnlijk een combinatie van 'spork', een bessenstruik, en 'donk', waarmee een hoge zandkop in een moerassige omgeving wordt aangeduid in het dal van de Beerze. Maar het kleine dorp kent een roemrijke historie als zetel van de familie van Merode, die Heren van Oirschot zijn. Zij hebben hier het kasteel Huis ten Bergh, een watermolen en een viertal domeinhoeves in bezit gehad. Bij het voormalige Kasteel Ten Bergh, dat aan de Beerze gelegen heeft, is Spoordonk ontstaan. In de 18e eeuw wordt dit kasteel gesloopt, maar de slotpoort en het koetshuis zijn nog aanwezig. Op de plaats van het voormalige kasteel ligt nu een boerderij. De watermolen en het water van de Beerze waren voor de Heren van Oirschot van zo'n groot strategisch belang, dat ze zich liever in Spoordonk vestigen dan in Oirschot, wat in de late Middeleeuwen meer voor de hand heeft gelegen, omdat deze plaats belangrijker is. De bebouwing van Spoordonk is rond het kasteel en de molen ontstaan.

2 - Dal van de Beerze

Strikt genomen begint de Beerze bij het landgoed Baest, waar de Grote Beerze en de Kleine Beerze samenvloeien. Vervolgens stroomt de beek onder de A58 door langs Spoordonk en de Kampina naar Lennisheuvel, waar de Beerze Smalwater gaat heten om dan in de buurt van Boxtel te splitsen in een oostelijke tak, die uitmondt in de Dommel en een westelijke tak, die uitmondt in de Esschestroom, die bij Halder ook in de Dommel uitkomt. Was nog niet zolang geleden de Beerze een rechte, tussen kades ingeklemde bak water waar weinig aan te beleven viel, daar is nu duidelijk verandering in gekomen. Waterschap De Dommel en Natuurmonumenten hebben de Beerze over het hele traject zijn oorspronkelijk aanzien teruggeven. Meerdere beekherstelprojecten zijn uitgevoerd en hebben ervoor gezorgd dat dit laagland riviertje terug gebracht is en zo zijn natuurlijke en oorspronkelijke waterloop heeft teruggekregen.

3 - Kapel van Onze Lieve Vrouw van de Heilige Eik

Volgens een legende zou aan het begin van de 15e eeuw op de oever van de Beerze een Mariabeeldje gevonden zijn, dat hier op die plek in het bos in een eik geplaatst wordt. Bewoners van Middelbeers nemen het beeld mee en plaatsen het in hun Mariakerk, maar de volgende ochtend is het beeld weer op de oorspronkelijke plaats terug. In 1463 wordt in Middelbeers de Onze Lieve Vrouwebroederschap opgericht, die jaarlijks een bedevaart organiseert naar de Heilige Eik. Er wordt ter plaatse een houten kapelletje neergezet, dat echter aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog verwoest is. Het Mariabeeld wordt in veiligheid gebracht, eerst in de St. Pieterskerk van Oirschot en later in 's-Hertogenbosch. Maar de mensen blijven deze plek bezoeken. Er wordt een bakstenen gebouwtje opgetrokken dat echter te klein is voor een altaar en ook de grote toeloop niet aan kan. Het is kanunnik Johannes Daems van Nuenen, die na zijn wonderbaarlijke genezing, geld schenkt waarvan in 1606 een grotere kapel wordt gebouwd, die in 1649 op last van de Staten Generaal wordt afgebroken en waarbij ook de eik wordt omgehakt. In 1854 wordt de huidige kapel gebouwd op de fundamenten van de oude. De 15e eeuwse arcade met vier zuiltjes is afkomstig van de Oirschotse St. Petruskerk. In de kapel bevindt zich een barok altaar. Het beeldje in de kapel is een kopie van het echte beeld dat zich als Troosteres der Bedroefden in de Sint Petruskerk in Oirschot bevindt. De kapel is tevens gedachteniskapel voor de gevallen tijdens WOII, waarvoor in 1983 enkele glas-in-loodramen zijn aangebracht van de Eindhovense kunstenaar Jacques Slegers (1936-2000).

4 - Visvijver 't Lisje

In 1988 is deze visvijver van HSV De Oirschotse Sportvissers, met een oppervlakte van 4 hectare, in gebruik genomen en in 2002 uitgebreid met een tweede vijver D'n Overloop, die met water uit het Wilhelminakanaal een gunstig effect heeft op het natuurlijk voedselaanbod voor de vissen.

5 - 'Scheipoal'

Het is een grenspaal, die de historische grens Oirschot na de splitsing Oirschot-Best 1819 aangeeft. Het herinnert aan roerige tijden, als er felle rivaliteit bestaat tussen Oirschot en de Beerzen. Er zijn voortdurend grensgeschillen over een gebied, waarop zowel Oirschot als de Beerzen aanspraak maken en die niet zelden worden uitgevochten met bot geweld. Vijandschap heeft vaak te maken met grensconflicten in een economie, die voor negentig procent draait op agrarische productie waar grond en water belangrijke twistpunten zijn. Daar komt bij dat het landschap nog niet is onderverdeeld in overzichtelijke percelen. Het grootste deel bestaat uit 'gemeynt' oftewel gemeenschappelijk beheerde gronden waar boeren hun schapen laten grazen en turf steken. In zo'n woest heidegebied is het lastig om een grens te markeren.

6 - Kasteel Huis Ten Bergh

Dit verdwenen kasteel Huis Ten Bergh kent een roemrijke historie als zetel van de Familie van Merode, die Heren van Oirschot zijn geweest. Bij dit Kasteel Ten Bergh, dat aan de Beerze gelegen heeft, is Spoordonk ontstaan. Over de ontstaansgeschiedenis van Huis Ten Bergh is weinig bekend. De naam Bergh duidt er op, dat het van oudsher een door water omgeven hoger gelegen stenen huis moet zijn geweest. De Heren van Oirschot hebben tot 1672 op Huis Ten Bergh gewoond. In dat jaar wordt de Heerlijkheid Oirschot publiekelijk verkocht en Huis Ten Bergh komt daarna in verschillende handen tot het leeg komt te staan in 1755. In 1772 wordt het bij een openbare verkoop gekocht door Carel H. J. Sweerts de Landas, Drossaard van Oirschot, op voorwaarde, dat de koper het huis binnen anderhalf jaar af moet breken, als de bewoners zijn verhuisd. Huis Ten Bergh wordt gesloopt en op de plaats van het voormalige kasteel ligt nu een boerderij in de rentmeesterswoning.

7 - De brug over de Beerze

Deze brug is vernoemd naar Lieutenant Colonel Ian Mackenzie (1914-2000), Commandant van het 6th Battalion Royal Scots Fusiliers, die hier op 25 oktober 1944 als infanterie onderdeel van de 15th Scottish Division onder bevel van Generaal Majoor Colin Muir Barber tijdens Operation Pheasant oprukt richting Moergestel en Oisterwijk.

8 - Spoordonkse Watermolen

Deze watermolen is de enige nog bestaande watermolen aan de Beerze. Het verschil in waterpeil voor en na de Spoordonkse Watermolen bedraagt 2 meter. Dit komt omdat in de 'sporker donk' de Beerze zich versmalt, waardoor het water voldoende druk opbouwt om een waterrad in beweging te zetten. Van oorsprong is de Spoordonkse Watermolen een dubbele onderslag watermolen. De watermolen wordt al beschreven in 1320, maar waarschijnlijk staat deze er al veel langer. In het Plakkaat van keizer Karel V van 10 april 1545 wordt de molen genoemd in het kader van de waterbeheersing en behoorde toen toe aan de Heren van Boxtel. Tussen 1649 en 1772 is de molen afgesplitst van het eigendom van het Kasteel Ten Bergh. In 1844 wordt de watermolen verpacht aan de familie Van Esch, die deze nog steeds in bezit heeft. In 1868 zijn de houten molengebouwen door de nu nog bestaande stenen exemplaren vervangen. Ze heeft dienst gedaan als oliemolen en als korenmolen. In het midden van het gebouw bevindt zich de ruimte met de raderen. Het linkerdeel is de oliemolen, het rechterdeel de korenmolen. Tegenwoordig wordt de voormalige oliemolen bewoond door de eigenaar, die het gebouw heeft gerestaureerd en de korenmolen heeft hersteld, zodat er weer op waterkracht graan gemalen kan worden. Op de molen bevindt zich een reclame voor het verdwenen merk Wyers Oude Jenever. Het bezoekerscentrum en de horeca zijn gesloten.

9 - Voormalige H. Bernadette kerk

De bewoners van Spoordonk willen op het eind van de 19e eeuw een eigen parochie stichten, maar pas in 1934 krijgen ze hiervoor toestemming van de bisschop. Als patrones van de kerk kiest men de H. Bernadette. De parochiekerk wordt op 28 september 1936 ingewijd, nadat in augustus 1935 is begonnen met de bouw, naar een ontwerp van architect A.J.M. Rats uit Blerick. Het moet een Romaanse kerk worden, naar het voorbeeld van de kerk in Hout-Blerick, omdat deze stijl het beste bij het landschap past. Aannemer is Gebr. Geelen uit het Limburgse Neer. Op 21 oktober 1944 vallen granaten op de kerk en de pastorie. Na de bevrijding van Spoordonk op 25 oktober 1944 door de 15th Scottish Infantry Division onder Generaal Colin Muir Barber, bloeit de parochie opnieuw sterk op. In de jaren vijftig wordt de parochiekerk dankzij de grote solidariteit en inspanningen van de bevolking verfraaid met gebrandschilderde ramen, een orgel, nieuwe communiebanken en kerkklokken en fungeert de H. Bernadettekerk als bedevaartsoord voor Bernadette Soubirous (1844-1879). Maar de tijden van het 'Rijke Roomsche Leven' zijn ook hier verdwenen en de kerk in 2019 aan de eredienst onttrokken en heeft nu als Dorpshuis 't Hart van Spoordonk en een sportzaal een plaats gekregen in de gemeenschap van Spoordonk!

Rondom Mariakapel van de Heilige Eik, 14 km

WandelZoekpagina

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen